

Claes de Vreese, oud-voorzitter van het SSH-beraad:

“PDI-SSH investeert in digitale infrastructuur”

Claes de Vreese (UvA) is een van de initiatiefnemers van het Platform Digitale Infrastructuur SSH. Recent financierde het platform twaalf infrastructuur.

Lucas van der Meer

Claes (spreek uit als “Clees”; hij is van oorsprong Deens) de Vreese is hoogleraar Politieke Communicatie aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij onderzoek doet naar hoe in traditionele en sociale media over politiek wordt gesproken en wat de invloed daarvan op publieke opinie en kiesgedrag is. Zijn afgelopen drie jaar stonden ook in het teken van het SSH-beraad, een vertegenwoordiging van KNAW, NWO en alle decanen in de sociale wetenschappen, economische wetenschappen en bedrijfskunde, rechtsgeleerdheid en geesteswetenschappen. Voor deze vier velden wordt de overkoepelende naam ‘Social Sciences and Humanities’ (SSH) gebruikt.

Eerste SSH-sectorplan

Als voorzitter van het SSH-beraad hield De Vreese zich onder andere bezig met de adviezen van de commissie Van Rijn en de zogenaamde sectorplannen. Claes: “Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelde zo’n drie jaar geleden € 10 miljoen extra basisfinanciering beschikbaar voor de SSH. Het ministerie vroeg ons hiervoor een sectorplan op te stellen”. In een dergelijk plan stelt een sector zelf prioriteiten vast voor de komende periode en creëert zo een gezamenlijke strategie. Dit stimuleert samenwerking tussen verschillende universiteiten en zorgt voor breed gedragen keuzes. Het ministerie stelt vervolgens de middelen ter beschikking voor de uitvoering van het plan. Bij een succesvolle uitvoering dalen de middelen ook structureel in.

In de bèta en techniek werkt men al aan het derde sectorplan; voor de SSH was dit instrument nieuw. Claes: “Het SSH-beraad concludeerde al gauw dat het uitsmeren van de beschikbare middelen over het erg brede SSH-domein geen zoden aan de dijk zou zetten. We besloten om een gedetailleerd plan te schrijven voor een van de vier velden, rechtsgeleerdheid, en een globaler plan voor de sociale en geesteswetenschappen als geheel.” Met name het SSH-brede plan



Claes de Vreese: “Het is uniek dat een vertegenwoordiging van het veld zelf besloot welke faciliteiten te financieren” foto: Claes de Vreese

INTERVIEW

“Samenwerking leidt tot betere onderzoeksresultaten”

zorgde voor eenheid in een toch wat versnipperd veld, vindt Claes. Voor het plan koos het veld voor de richting digitalisering. Een deel van de beschikbare gelden wordt dientengevolge nu besteed aan het opzetten, opschalen en samenbrengen van digitale infrastructuur. Hiervoor is het Platform Digitale Infrastructuur SSH (PDI-SSH) opgericht, ondergebracht bij de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Digitale infrastructuur

Claes: “Omdat PDI-SSH nieuw is, kozen we voor een brede insteek. Een ‘digitale infrastructuur’ kan gaan over de verzameling van nieuwe digitale data, over digitalisering van archieven en over structuren om bestaande onderzoeksgegevens met elkaar te verbinden.

In alle gevallen wordt een infrastructuur gebouwd, die onderzoekers kunnen gebruiken.”

De initiatiefnemers beogen een faciliterende rol voor het platform, waarbij ook ruimte is voor de continuïteit van faciliteiten die elders moeilijk aan financiering kunnen komen. Claes: “PDI-SSH is een aanvulling op bestaande infrastructuur als ODISSEI en CLARIAH, zij zijn ook bij de besluitvorming over de toekenning van de middelen betrokken.”

Twaalf voorstellen

De besluitvorming van de eerste *call for proposals* is recent afgerond, waarbij de besluitvorming geschiedde door het veld. Claes: “Per sector boog een vertegenwoordiging uit het veld zich over de voorstellen van de openbare call. We vonden deze unieke bottom-up benadering het best recht doen aan de diversiteit van het veld.” Er konden twaalf voorstellen gehonoreerd worden, die uit alle vier de sectoren van het SSH-domein komen. Claes: “Er zijn prachtige voorstellen gehonoreerd. Julia Noordegraaf (UvA) bijvoorbeeld ontwikkelt een infrastructuur die SSH-onderzoekers in staat stelt om publieke discussies op sociale media te analyseren. In het project werken sociale en geesteswetenschappers samen en de infrastructuur sluit aan bij die van ODISSEI en CLARIAH. In een ander project inte-

greert Chantal Kemner (UU) datacollecties over de ontwikkeling van kinderen, waarbij de uitdaging zit in de integratie van metadata. Weer een ander project gaat over de inhuur van proefpersonen. Martin Tanis (VU) kijkt of dit via een digitale infrastructuur eenvoudiger, goedkoper en beter kan.”

Betere resultaten

Op de vraag waarom gekozen is om PDI-SSH zowel de sociale als geesteswetenschappen te laten omvatten, geeft Claes twee antwoorden: “De pragmatische reden is dat het platform dan gelijkloopt met de domeinen van de *European Research Council* en NWO. De idealistische reden is dat ik geloof dat samenwerking tussen die twee velden leidt tot betere onderzoeksresultaten. Voor bijvoorbeeld automatische analyse van sociale mediagegevens is kennis nodig uit zowel de communicatie- als taalwetenschap. We hebben nu ook de financiering om die samenwerking te stimuleren. Een mogelijk nadeel is echter de diversiteit tussen de verschillende sectoren binnen het domein, waardoor je de focus kunt verliezen.” Lachend: “Gelukkig betekent een samenwerking niet dat je nooit iets buiten die samenwerking mag doen.”

Faciliteiten voor elkaar

Een van de uitdagingen voor PDI-SSH is om te zorgen dat de infrastructuur ook gebruikt gaat worden. Claes: “Een van de vereisten voor financiering was het opstellen van concrete *use cases* die de behoefte aantonen. Via het SSH-beraad, waarin alle decanen vertegenwoordigd zijn, gaan we het gebruik van de faciliteiten stimuleren. Ook hopen we op bijvoorbeeld een samenwerking met NWO, waarbij zij voor subsidies bonuspunten geven aan indieners die de infrastructuur gebruiken. Het is in ieders belang dat belastinggeld goed besteed wordt.” Claes sluit af: “In het verleden lag er te veel nadruk op individuele dataverzamelingen. Het is prachtig dat er nu een beweging gaande is om faciliteiten voor elkaar te ontwikkelen. In de wetenschap moet daar meer erkenning en waardering voor komen. Onderzoek is tegenwoordig echt een teamsport, de tijd is rijp om dat zichtbaar te maken”.

pdi-ssh.nl

Het platform is voornemens in 2021 een nieuwe call for proposals te openen. Meer informatie volgt via pdi-ssh.nl.

KORT

DANS kondigt nieuwe visie aan

Een totaal vernieuwd digitaal repository, met een *Vault* voor *long-term-preservation* en op verschillende wetenschappelijke communities toegesloten *Data Stations*; dat is iets wat gebruikers binnenkort van DANS kunnen verwachten. Maar de nieuwe visie van het grootste Nederlandse repository voor onderzoeksdata behelst meer. Als nationaal expertisecentrum voor onderzoeksdata zal DANS onderzoekers én dataprofessionals trainen en ondersteunen, het datalandschap monitoren en samenwerking bevorderen. DANS zal hiermee de komende jaren een krachtige bijdrage leveren aan de toename van *Findable, Accessible, Interoperable en Reusable* (FAIR) onderzoeksdata in Nederland. (HB) dans.knaw.nl

Nominaties Nederlandse Dataprijz 2020 bekend

Onlangs heeft een vakkundige jury zich over ruim 40 inzendingen gebogen voor de Nederlandse Dataprijz 2020, stuk voor stuk interessante datasets. Wie de winnaars zijn, wordt op 18 november bekend gemaakt. De Dataprijz wordt om het jaar uitgereikt aan een onderzoeker of onderzoeksgroep die extra bijdraagt aan de wetenschap door onderzoeksdata beschikbaar te maken voor aanvullend of nieuw onderzoek. De winnaars van de Dataprijz krijgen € 5.000 om de dataset (nog) toegankelijker te maken en een sculptuur.

De Dataprijz is een initiatief van RDNL (4TU.ResearchData, DANS en SURFsara). Partners van deze editie zijn: DTL, Netwerk Digitaal Erfgoed, Nederlands eScience Center, Landelijk Coördinatiepunt Research Data Management (LCRDM), Open AIRE, en de Werkgroep Research Data van het samenwerkingsverband van universiteitsbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek. (HB) researchdata.nl

Online DANS Data Stories: GDPR

In een korte video vertelt Emilie Kraaikamp (DANS, adviseur juridische zaken) over het delen van persoonlijke gegevens uit wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast bespreekt Emilie praktische zaken over het archiveren van onderzoeksgegevens bij DANS en het delen van deze gegevens. De video *Reusability and the GDPR: Archiving your data with DANS* staat op het YouTube-kanaal van DANS. (HB)

YouTube:
[DANSDataArchiving](https://www.youtube.com/watch?v=...)